

ผลงานด้านวิชาการและการวิจัย
กลุ่มอนามัยแม่และเด็ก สำนักส่งเสริมสุขภาพ

.....

ชื่อ-นามสกุล นางชนัญชิตา สมสุข **ตำแหน่ง** นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

เรื่อง ผลกระทบของการระบาดโรคโควิด-19 ต่อการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของบุคลากรทางการแพทย์และมารดาหลังคลอดในประเทศไทย

หลักงานและเหตุผล

นมแม่เป็นอาหารธรรมชาติที่ให้คุณค่าทั้งด้านโภชนาการและมีภูมิคุ้มกันโรค นมแม่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็ก การวางรากฐานการเจริญเติบโตและพัฒนาการของร่างกาย สมอ อารมณ์ และจิตใจของเด็กในช่วงปีแรก เกิดจากพันธุกรรมของพ่อและแม่คนละครึ่ง ซึ่งทำหน้าที่ถ่ายทอดลักษณะต่างๆ ของร่างกาย รวมถึงสมองอย่างครบถ้วน การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระยะเวลาที่นานนั้น มีประโยชน์ต่อสุขภาพด้านร่างกายและจิตใจของทั้งมารดาและทารก นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ต่อครอบครัวทั้งด้านความรักความอบอุ่นและด้านเศรษฐกิจของครอบครัว รวมถึงมีประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ องค์การอนามัยโลกแนะนำให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวหกเดือน หลังจากนั้นให้อาหารตามวัยร่วมกับให้ทารกกินนมแม่ต่อจนกระทั่งถึงสองปีหรือนานกว่านั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของมารดาและทารก ในประเทศไทยอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หกเดือนแรกพบร้อยละ 5.4-15.2⁽¹⁾ ซึ่งเป็นตัวเลขที่ต่ำเมื่อเทียบกับเป้าหมายที่ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ที่กำหนดเป้าหมายของอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดีย্বর้อยละ 50

การระบาดโรคโควิด-19 เป็นโรคที่เริ่มมีการแพร่ระบาดในช่วงปลายปี 2562 เนื่องจากเป็นโรคที่เกิดใหม่ ส่งผลกระทบต่อทางร่างกาย และจิตใจ ของประชาชนคนไทยรวมถึงทั่วโลก ทำให้เกิดความหวาดกลัว ปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนในการรักษา มีแต่นโยบายและวิธีป้องกันไม่ให้เกิดโรค สำหรับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีรายงานการตรวจพบเชื้อโควิดในนมแม่ในมารดาที่มีการติดเชื้อโควิด ซึ่งพบในช่วงสัปดาห์ที่สองของการให้นม จึงสนใจศึกษาผลกระทบของการระบาดโรคโควิด-19 ต่อการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของบุคลากรทางการแพทย์และมารดาหลังคลอดในประเทศไทย เพื่อทราบถึงผลกระทบของการระบาดโรคโควิด-19 ต่อการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของบุคลากรทางการแพทย์และมารดาหลังคลอดในประเทศไทย และเพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานการณ์การเกิดโรคระบาดโควิด-19

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบถึงผลกระทบของการระบาดโรคโควิด-19 ต่อการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของบุคลากรทางการแพทย์และมารดาหลังคลอดในประเทศไทย
2. เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานการณ์การเกิดโรคระบาดโควิด-19

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ บุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ประกอบด้วย แผนกฝากครรภ์ แผนกห้องคลอด แผนกหลังคลอด แผนกคลินิกนมแม่ แผนก well baby จำนวน 350 คน และมารดาหลังคลอด 6 เดือนแรก จำนวน 350 คน รวม 700 คน ซึ่งการวิจัยนี้เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 25 โรงพยาบาลในประเทศไทยที่เป็นตัวแทนแต่ละภาคทั้งหมด 5 ภาค ภาคละ 5 โรงพยาบาล จังหวัดละ 14 คน ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ภาคตะวันออก ระยะเวลาการศึกษาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 – เมษายน พ.ศ. 2565

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากแบบไม่ แทนที่ จากรายชื่อบุคลากรทางการแพทย์ และมารดาหลังคลอดที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ ทำการสุ่มเลือก โรงพยาบาลจำนวน 25 โรงพยาบาลในประเทศไทยที่เป็นตัวแทนแต่ละภาค ทั้งหมด 5 ภาค ภาคละ 5 โรงพยาบาล ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดละ 14 คน จะได้กลุ่มตัวอย่าง มารดาหลังคลอด 350 คน บุคลากรทางการแพทย์ 350 คน รวม 700 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์การคัดเลือกมีโอกาสถูกคัดเลือกเท่ากัน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นเตรียมการ

- 1) หลังจากโครงการงานวิจัย ได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมแล้ว ผู้วิจัยทำหนังสือจากหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อชี้แจงกลุ่มเป้าหมายถึงวัตถุประสงค์ของโครงการและขอความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการศึกษาพร้อมทั้งให้ข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่อแพทย์ พยาบาลวิชาชีพ ผู้ช่วยพยาบาล และมารดาหลังคลอด
- 2) ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์และรายละเอียดของโครงการศึกษา พร้อมกับขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

ขั้นดำเนินการ

- 1) หลังจากได้กลุ่มตัวอย่างแล้วผู้วิจัยจะสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมวิจัย สามารถขอยกเลิกออกจากการศึกษาเมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาที่โรงพยาบาลแต่อย่างใด
- 2) นำกลุ่มตัวอย่างที่ให้การยินยอมเข้าร่วมวิจัยมาโดยสแกน คิวอาร์โค้ด ของแบบสอบถาม และทำแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 แบบสอบถามบุคลากรทางการแพทย์ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของบุคลากรทางการแพทย์จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามผลกระทบของโรคระบาดโคโรนาไวรัส 2019 ต่อบุคลากรทางการแพทย์เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จำนวน 12 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยคิดค้นเอง

ชุดที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับมารดาหลังคลอด ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของมารดาหลังคลอดจำนวน 18 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามผลกระทบของโรคระบาดโคโรนาไวรัส 2019 ต่อมารดาหลังคลอดเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จำนวน 14 ข้อซึ่งผู้วิจัยคิดค้นเอง

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่าผลกระทบของการระบาดโรคโควิด-19 ต่อบุคลากรทางการแพทย์เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับความคิดเห็นมากคิดเป็นร้อยละ 34.52 ผลกระทบของการระบาดโรคโควิด-19 ต่อมารดาหลังคลอดเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 36.00

ช่องทางการเผยแพร่

อยู่ระหว่างการขออนุญาตเผยแพร่ในวารสาร

ผ่านความเห็นชอบ

(นายแพทย์โอพาริก มุสิกวงค์)

หัวหน้ากลุ่มอนามัยแม่และเด็ก สำนักส่งเสริมสุขภาพ